

פרשת כי תבוא
ט"ז אלול ה'תשפ"ג
שנה י"א גליון ב'ו

סוף קרי'ש לשב"ק	מוצאי שבת	הדלקת הנרות	לעיקוואוד
8:58/9:40	8:40	7:10	ברוקלין
8:56/9:39	8:39	7:10	ירושלים
8:49/9:26	8:19	6:28	בני ברק
8:50/9:28	8:17	6:43	אלעד
8:50/9:27	8:18	6:36	

רה"ש

ליקוטי מאמרים ודברי חינוך ואמונה מספרים הקדושים על פרשת השבוע

והנה יהיה אפשר כי תשמע בקול ה' מיראת הארירות או מאהבת שכר הברכות, על כן הנני בא להזהירך, כי והיה אם שמוע שהוא אם תרצה לשמוע לא יהיה על השכר והעונש. רק **תשמע בקול ה' אלקיך**, שהוא למה שהוא **אלקיך**, ולשמור את כל מצותיו שהוא למה שהן מצותיו, וחקיו שהוא למען שהם חוקיו, אל תשית לבך אם אתנהג עמך ברחמים אם תעשה הישר או אם אתנהג עמך בדין. וזה נכלל באומרו בקול ה' אלקיך, כלומר תשמע בקולו בין אם יתנהג עמך בשם ה' הוא שם הרחמים, בין בתואר אלקים הוא דין, וזהו אומרו ה' אלקיך, ותקבל בין מצות לא תעשה וזהו לשמור ובין מצות עשה וזהו לעשות...

ואז ונתתך ה' בתורת מתנה שהוא בלי נכוי שכר, יתנך עליון על כל גויי הארץ, והוא כי הם תחת שרים ומולות ואתה ישראל לא כן רק תחת אלקי עולם ה' לבדו, ובוה תהיה עליון על כל גויי הארץ, באופן כי בבא הברכות מאתו לא ירדו אל עולם המלאכים ומשם אל עולם הגלגלים ומשם למטה לארץ, כי אם ובאו עליך ממנו יתברך עליך ממש בלי אמצעות שר או מלאך, ועל ידי כן והשיגוך על כל פנים, מה שאין כן אם היית כגויי הארץ שהמול שולט עליהם, או אם היית מושגח על יד שרים או הוברי השמים שהיה המול מעבב לדבר מן הדברים... אך על ידי שונתךך עליון וכו' וגם ובאו עליך מאתו יתברך בלי השתלשלות עולם המלאכים ועולם המולות כי אם למעבר בעלמא, ועל כן כל הברכות ישיגוך בל תמוט אחת מהנה מלבא בך.

אלשי"ך הקדוש, תורת משה, בתו"ד. וראה שם עוד

וכתבת על האבנים את כל דברי התורה הזאת באר היטב.

שמעתי בשם הרב הקדוש מו"ה אלימלך מרודניק נ"י (וצ"ל) שאמר מנין להם לצדקים שדורשים תמיד התוכחות שבתורה לטוב ומהפכין אותם לברכות והיכן יש להם רמו בתורה ע"ז. ואמר הוא הק' שהתורה הק' היא מרמות זאת בפרשת תבא קודם כל הארורים והתוכחות הכתובים שם בפסוק וכתבת על האבנים את כל דברי התורה הזאת באר היטב, דהיינו שהקב"ה ברוב רחמיו וחסדיו היה מצוה ע"ז לאדון כל הנביאים מרע"ה שבעת כתיבת הדברים דברי התורה, היינו דברי תוכחות, כי דיבור הוא קשה, אזי באופן כזה באר היטב, היינו שיהי' כח בהעוסקים בהם לבאר אותם לטוב. וד"ל ושפתים יושק.

הרה"ק ר' אלימלך מרודניק ז"ל, הובא בספר דבש השדה אות פח

לחודש אלול.

נראה לעניות דעתי דטוב שיפריש מעשרותיו בחדש אלול, דהרי מצינו במדרש מגילת אסתר, דזכות המעשר אהניא בימי המן, ולא עלה הגורל בחדש אלול, והגם דהוא על זמן מעשר בהמה, מכל מקום מי שאין לו ממה להפריש מעשר בהמה, מה טוב דיהיה מפרי"ש פרש"ה מעשר כספים בימים האלה, ומה גם דהוא סוף השנה ועושה חשבון מכל השנה, וגם יהיה לו כתיבת בפני הפורענות ביומא דדינא, ויהיה לו זכות יותר דמכריעו לטובה, ויכתב ויחתם בספר פרנסה וכלכלה וחיים טובים אמן.

ומה טוב דהחדש הזה שבטו הוא זבולון כמו שכתב בספר עמודי שמים, והרי הוא היה מחזיק ביד לומדי תורה, ולפחות בחדש הזה יאחו צדיק דרכו של זבולון לעשות צדקה עם עמלי תורה.

הרה"ק ר' חיים פלאני ז"ל, מועד לעל חי סימן יא סעיף יד

והיה כי תבוא אל הארץ כו' ולקחת מראשית כל פרי האדמה וגו'.

במדרש תנחומא כי מרע"ה ראה שלא יהי' מצות ביכורים בגלות תיקן ג' תפלות בכל יום. ופי' מו"ז ז"ל כי מצות ביכורים היא ליתן את הראשית מהכל להש"י וכן התפלות בשינוי הזמנים ערב ובוקר וצהריים כו'. כי הכל תלוי בהראשית כמ"ש ז"ל טוב אחרית ד' כשהוא מראשיתו טוב. וכן מראשית השנה נידון מה יהי' בסופה אינו דווקא בר"ה רק כל שינוי דבר חדש נמשך הכל אחר הראשית. וכל דבר בראשיתו צריך שמירה. כי בתחילת שבא הדבר מן השורש אל האדם עומד לחסרון. וגם כי כל המקבל צריך שמירה שלא יבא לידי גבהות לכן כל מי שיש בו בחי' ראש צריך שמירה. והעצה היא קבלת מלכותו ית' להתדבק בו ולהחזיר אליו הראשית לזכור כי הכל שלו. לכן מיד שבאו לארץ הי' המצוה ביכורים, .. וחז"ל דרשו מרשית שנה שרשה בתחילתה כו' הכל כמ"ש לעיל כי ע"י ההכנעה להש"י יש קיום להראשית וכלל הדבר כל הארה שמביאה בושה והכנעה לאדם הוא דבר של קיימא.

שפת אמת מהרה"ק מגור ז"ל, שנת תרל"ד

ובאת אל הכהן אשר יהיה בימים ההם ואמרת אליו הגדתי היום לה' אלקיך

וגו' ולקח הכהן הטנא מידך והניחו לפני מזבח ה' אלקיך.

לכאורה קשה מאי זאת כשבא אל הכהן אומר בלשון לה' אלקיך ולא אמר לה' אלקי וכן גבי כהן כתיב ג"כ והניחו לפני מזבח ה' אלקיך ולא אמר אלקי. וי"ל דרמזה התורה שכל אחד צריך להכלל בהצדיק הדור, שצריך לדעת מה שזכה לעשות מצות ומעש"ט הכל הוא ע"י עבודת הצדיק. וכן הצדיק צריך ג"כ לידע שכל גדולתו הוא בשביל ישראל כמאז"ל (ברכות לב) ע"פ לך רד. וז"ש ובאת אל הכהן, היינו אל הצדיק ואמרת אליו הגדתי היום לה' אלקיך, מה שזכיתי להבאת בכורים הוא בזכותך שמיידך הקב"ה שמו עליך ונקרא אלווקך. ולקח הכהן וגו' והניחו לפני מזבח ה' אלקיך היינו הצדיק צריך להחזיר זאת שידע שכל מה שזכה למדרגות בעבודת השי"ת הוא בשביל ישראל בזכותם וקדושתם. ולקח הכהן זאת מה שאמרת לו שהכל הוא בזכות הצדיק והניחו לפני מזבח ה' אלקיך, שניח זאת לפני מזבח ה"א שידע בעצמו שהוא זכה להתעלות במעלה רמה בזכותך שמיידך הקב"ה שמו עליך.

הרה"ק משינאווא ז"ל, דברי יחזקאל

ונצעק אל ה' אלוקי אבותינו.

ואמרו ונצעק אל ה' כאן רמו שצריך האדם להתפלל לה' בכל יום שיצילנו מיצר הרע, והוא אומרו ונצעק אל ה' וגו', ואמרו וישמע ה' את קולנו וגו', פירוש הגם שה' הוא שברא יצר הרע לבחון האדם בעבודת בוראו, אף על פי כן כשצועקים אליו שומע קולם, מטעם שראה את הרשום שהוא ענינו ועמלנו ולחצנו...

אור החיים הקדוש

והיה אם שמוע תשמע בקול ה' אלקיך לשמר לעשות את כל מצותיו אשר

אנכי מצוך היום ונתתך ה' אלקיך עליון על כל גויי הארץ, ובאו עליך כל הברכות האלה והשיגך כי תשמע בקול ה' אלקיך.

...או יהיה ענין אם שמוע תשמע וכו', לומר, הלא שמת לפניך את הטוב ואת הרע, ברוך אשר יקים וכו' וארור אשר לא יקים את כל דברי התורה, וכן בכל ארורים האמורים למעלה היתה כנגדם ברכה ברוך אשר לא יעשה פסל וכו'.

רהשי ההלכה



פסקי הלכות

מהלכות תפילה

א. תפילה כנגד ציורים שבכותל: אין להתפלל כנגד ציורים שעל גבי הכותל גם כשהציורים אינם בולטים כדי שלא יביט בציורים בשעת התפילה ולא יכוין בתפילתו, ואם אין לו מקום אחר להתפלל יעצום עיניו או שלא יוציא עיניו מהסידור כדי שלא תתבטל כוונתו, ומטעם זה אין לצייר בבית הכנסת ציורים נגד פניו של אדם אלא למעלה מקומות איש, כמו כן אסור לצייר ציורים בסיידורים שמתפללים בהם כדי שלא תתבטל הכוונה (שו"ע ורמ"א סימן צ' סכ"ג ומשנ"ב שם סק"ע וע"א).

ב. תפילה כנגד ציורים שע"ג הפרוכת או השויתי שע"ג העמוד: מותר להתפלל לפני הפרוכת אף שיש עליה ציורים שכיון שרגלין לראותה אין הציורים מבטלין הכוונה ומה הטעם יש שהקילו לעשות ציורים ע"ג השויתי שבעמוד התפילה (עי' פתחי תשובה יו"ד סי' קמ"א סק"ו בשם תשובות כנסת יחזקאל האו"ח סי' י"ג), אבל אסור לעשות ציורים של אריות בין על ארון הקודש ובין על הפרוכת (עי' בדר"כ סימן קמ"א סקמ"א שכן הוא דעת רבינו אליקים שהביא המרדכי ואף שדחאו רבי"מ בשו"ת אבקת הכול כתב רבי"ד שדברי רבינו אליקים עיקר וע"ע שהביא מעוד פוסקים שפסקו כוונתו ודלא כשו"ת מחנה חיים שהקיל בזה וכן הכריע מרן זצ"ל להלכה בשו"ת שבת הלוו ח"ד סימן צ"ה אות ב').

ג. תפילה כנגד מראה: אסור להתפלל כנגד המראה אפילו כשעיניו עצומות [שבאופ"ז אין חשש שיבטל מהכוונה] משום שנראה כמשתחוה לבבואה שלו (תשו' הרדב"ז ח"ד סו"ס אלף קע"ח, ובשי"ר כנה"ג בסי' צ' הגהות הב"י סק"י כתב דבעיניו פתוחות בלא"ה אסור משום שתבטל הכוונה והובאו הדברים להלכה בבאר היטב שם סק"ל ובכנסת"ב סק"ע"א, ועי' בדעת למהרש"ם בסי' צ' שם שפסק על דברי הרדב"ז שהרי גם הצורה נכפפת כשהוא משתחוה ותו אין נראה כמשתחוה לבבואה שלו ולכן כ' שבמקום החקיקה יש להקל בכך כשעיניו עצומות).

ד. תפילת הש"צ כנגד עמוד תפילה שכתובות עליו אותיות השויתי בלוח זכוכית או באותיות זהב כשנראית עליו צורת הש"צ: לכתחילה אין לעשות את אותיות השויתי שעל עמוד התפילה על גבי לוח זכוכית מבריקה או מאותיות זהב מבריקות כדי שלא תראה צורת השליח ציבור על גביהם, ואם עשו אותם באופן זה מותר לשליח ציבור להתפלל כנגדו כשעיניו עצומות או כשיביט כל הזמן בתוך הסידור כדי שלא יתבטל מהכוונה ואין לחוש שנראה כמשתחוה לבבואה שלו (עי' שו"ת שבת הלוו ח"ט סי' כ"א שלד' המהרש"ם בדעת"י יש להקל גם כנגד מראה במקום החקיקה ובלא"ה באופ"ז שאינו עשוי למראה אין לחוש שנראה כמשתחוה לבבואה שלו, וע"ע באריכות בברורי הלכות הכא).

בידורי הלכות

האם מותר לשליח ציבור להתפלל כנגד עמוד תפילה שחוקקים עליו אותיות שויתי' ה' בצבע זהב או ע"ג לוח זכוכית באופן שנראית עליהם צורתו כעין מראה

בלילה ונראה צל האדם בכותל נגד המתפלל ואיכא נמי חשש הנ"ל, ואולי בכה"ג גם הרדב"ז מודה כיון דאינו בבואה ממש רק צל בעלמא כנלמד עכ"ל.

ועי' בשו"ת שבת הלוו ח"ט סי' כ"א שנשאל מרן זצ"ל האם מותר לש"צ להתפלל כנגד עמוד התפילה שחוקקים עליו אותיות שויתי' ה' לנגדי תמיד באותיות בצבע זהב כעין מראה כשהש"צ שעומד שם רואה צורתו להדיא האם הדבר דומה לתפילה כנגד מראה שאסור להתפלל כנגדו אפילו כשעיניו עצומות משום שנראה כמשתחוה לבבואה שלו, וכתב מרן זצ"ל שלפי דברי הדעת תורה הנ"ל יש להקל להתפלל בעינים עצומות כשאי אפשר בעיני אחר, אלא שלע"ז בלאו הכי אין ראייה להחמיר בנידון דידן דהרדב"ז והפוסקים מדברים במראה ממש שנעשה לראות הצורה בתוכו וכל ההסתכלות במראה היא למען מטרה זו משא"כ בנדו"ד שהאותיות נעשו לשם קדושת שויתי' וכו' וליתוש האותיות כדי שיהיו מבריקים לא נעשה כדי שיוכלו לראות בה את צורת הפנים אם כן אין לחוש שיראה הדבר כמשתחוה לבבואה שלו כי הכל יודעים שמשתחוה לעומת שם הוי"ה ב"ה והוא פשוט לענ"ל דרך לימוד וזות. [אמנם עי' במשמרת שלום (קודינב) ח"א סי' ט"ו סק"א שכ' שאביו לא נהג לכתוב שויתי' ע"ג העמוד וכו' שם שאחד מן הטעמים לכך הוא משום שמניחים זכוכית על הקלף שכתוב עליו שויתי' ונראית הבבואה של הש"צ על גביו והוא בכלל מה שכ' הרדב"ז שאין להתפלל נגד מראה אפילו כשעיניו סתומות משום שנראה כמשתחוה לבבואה שלו, ונראה שהבין שלא דווקא במראה הדין כן ודלא כמו שהבין מרן זצ"ל, ולכאורה יש להביא ראייה לדבריו מהא דמצינו בשו"ע יו"ד סימן י"א ס"ג שאסור לשחוט לתוך כלי עם מים צלולים (כדי שהדם יזוב ע"ג המים) שלא יאמרו לצורה הנראית במים הוא שוחט הרי שאע"ג שאינו עשוי למראה יש לחוש שיאמרו שהוא שוחט לצורה הנראית במים ודלא כמש"כ מרן זצ"ל שכשאינו עשוי לכך אין לחוש, אמנם לאחר העיון נראה שאינו דומה כלל לנדו"ד דהתם שאני שיכול לשחוט ע"ג עפר או ע"ג מים עכורים וכה"ג ולכן כשיראו שהוא שוחט דווקא ע"ג מים צלולים שבכלי יאמרו שהוא שוחט לצורה הנראית בכלי משא"כ בנדו"ד שהוא מתפלל נגד העמוד שכתוב עליו שויתי' אין לחוש שיאמרו שהוא משתחוה לבבואה שלו דהרי הוא מתפלל בעמוד התפילה שעשוי להתפלל לפניו ואדרבא יאמרו שהוא משתחוה לשם הוי"ה ברוך הוא].

ועל כן להלכה למעשה לכתחילה יש לעשות את אותיות השויתי' שעל גבי העמוד באופן שלא תהא צורת הש"צ נראית עליו אבל כשלא עשו כן מותר להתפלל כנגדו ויעצום הש"צ את עיניו כדי שלא יראה את הצורה הנראית על גבי האותיות או על גבי לוח הזכוכית בשעת התפילה ותבטל הכוונה.

שאלה: ישנם בתי כנסת שעל גבי עמוד התפילה חוקקים אותיות שויתי' ה' לנגדי תמיד באותיות בצבע זהב או על גבי לוח זכוכית מבריקה באופן שנראית צורת השליח ציבור על גביהם כעין מראה, האם מותר לשליח ציבור להתפלל כנגד העמוד באופן זה, והאם ראוי לעשות זאת לכתחילה?

תשובה: כ' המחבר בשו"ע סי' צ' סכ"ג וז"ל הבגדים המצויים אע"פ שאינם בולטות אין נכון להתפלל כנגדם ואם יקרה לו להתפלל כנגד בגד או כותל מצויר יעלים עיניו הג"ה ולכן אסור גם כן לצייר ציורים בספרים שמתפללין בהם שלא תתבטל הכוונה וכו' עכ"ל, ומקור הדברים הם מהאבודרהם בשם תשובות הרמב"ם (וכמו בא"ב"ש) שם' שהטעם שצריך שלא יחצוץ דבר בינו לבין הקיר כשמתפלל הוא כדי שלא יהא לפניו דבר שמבטל כוונתו ומטעם זה אין נכון להתפלל כנגד סדינין המצויירין שמבטלים הכוונה ואם נזדמן לו יעלים עיניו ע"ש, ובבאר היטב שם סק"ל הביא מש"כ הרדב"ז בתשובות ח"ד בסוף סי' אלף קע"ח שכמו שאסרו חז"ל להתפלל אחרי רבו ושמעתי בטעמו של דבר שהוא משום שנראה כמשתחוה לרבו הוא הדין שאסור לאדם להתפלל כנגד מראה משום שנראה כמשתחוה לבבואה שלו, וכו' בשי"ר כנסת הגדולה בהגהות ב"י סק"י שלא הוצרך הרדב"ז לטעם זה רק למתפלל ועיניו סתומות אבל המתפלל ועיניו פתוחות בלא טעם זה אסור שלא תתבטל הכוונה וכדרך שכתבו הפוסקים שאין להתפלל כנגד סדינין וסידורים המצויירין, וכ"כ במשנ"ב שם סק"ע"א וז"ל אסור להתפלל כנגד המראה דנראה כמשתחוה לבבואה שלו והיינו אף בעיניים סתומות דפתוחות בלאו הכי אסור משום ביטול כוונה עכ"ל.

והנה בדעת תורה להגאון מהרש"ם בסי' צ' שם לאחר שהביא דברי הבאר היטב בשם הרדב"ז וכפי שביאר דברי השי"ר כנסת הגדולה שהרדב"ז בא להוסיף דגם כשעיניו סתומות אסור להתפלל כנגד המראה משום שנראה כמשתחוה לבבואה שלו, כ' המהרש"ם לפקפק בטעם זה שהרי גם הצורה נכפפת כשהוא מופך את עצמו ואינו נראה בכך כמשתחוה לבבואה שלו וכו' שראה במחצית השקל שם סק"ל"י שהביא מהא"ר בשם הרדב"ז שהטעם לאיסור הוא משום שנראה כמשתחוה לבבואה שלו [שלפי"ז יש לאסור אפילו כשעיניו סתומות וכמש"כ בא"ר שם] והביא המחצה"ש טעם נוסף משום דמבלבל הכוונה דלא גרע משאר צורות שאסור להתפלל כנגדם מטעם זה, ותמה המהרש"ם דטעם זה אינו שייך כשעיניו סגורות וכמו באר בשו"ע דאם יקרה לו וכו' יעלים עיניו, ובאמת בפמ"ג במשנ"ב סק"י שם הביא רק טעם הראשון, ומסיים המהרש"ם דלפי מש"כ שטעם הראשון תמוה יש להקל במקום החקיקה להתפלל כנגד המראה בעינים סגורות [ודומיא דמתפלל כנגד הצורות שבכותל שכ' בשו"ע שיעלים עיניו] וכמה פעמים מזדמן שאדם מתפלל

הילולא דצדיקא

גלב"ע
כ"ב אלול
תרס"ג

הרה"ק
ר' מרדכי דוב טווערסקי
מהארנאסטייפל זי"ע



אלה תולדות

רבינו הרב הגדול בוצינא קדישא חסידא ופרישא
**המאור הגדול, חסיד ועניו ירא ה' בנש"ק שר התורה
המפורסם** (שו"ת דברי חיים ח"ב י"ד סימן מט,
לקוטים סימן יז) הרה"ר מרדכי דוב טווערסקי
מהארנאסטייפל זצ"ל נולד בכ"ט כסליו שנת ת"ר
לאביו הרה"ק הר"ר משולם זושא יצחק זצ"ל, ולאמו
הרבנית הצדקנית טעערנא רחל ע"ה בת הרה"ק הר"ר
יעקב ישראל מטשערקאס בן הרה"ק הר"ר מרדכי
מטשערנאביל בן הרה"ק הר"ר מנחם נחום המגיד
מטשערנאביל בעמח"ר מאור עיניים זצ"ל. זקינו
הרה"ק הר"ר יעקב ישראל מטשערקאס היה חתנו של
הרה"ק הר"ר דוב בער האדמו"ר האמצעי מליבאוויטש
בן הרה"ק הבעל התניא זצ"ל. ורבינו נקרא ע"ש ב'
זקיניו, ה"ה הרה"ק הר"ר מרדכי מטשערנאביל והרה"ק
הר"ר דוב בער מליבאוויטש זצ"ל.

בהיות רבינו כבן שש התייתם מאמו הצעירה, ונתגדל
ביחד עם שתי אחיותיו על ברכי זקינו הרה"ק יעקב
ישראל מטשערקאס זצ"ל, אבי אמו, שהיה דר אז
בהורנסטייפל שבאוקראינא, וזקיניו גידלו וחינכו
במסירות ובאהבת נפש, ולימים המיר את שם
משפחתו ל'טווערסקי', כשם משפחת זקינו הרה"ק
מטשערקאס. וכך עלה ונתעלה על במתי התורה
והיראה הקדושה ובפרישות, עדי כי כולם אמרו, כי
נצר מטע בית טשערקאס הוא.

בהיות רבינו רק כבן י"ב שנה בחר בו הרה"ק הר"ר דברי
חיים" מצאנז זצ"ל כחתן לבתו הצדיקת מרת רייצא,
ואף שלא ראהו כלל מקודם רק שיגר שליח מיוחד
מגאליצא כדי לגמור את השידוך במהירות שלא
יחטפנו אחר, וכ"כ בשמחת התנאים לא השתתף
חותנו הק', ושאלוהו על זה, אמר, 'מרוחק יודע אני
שהחתן לומד תורה לשמה ומאיר כשמש'. וכך בעת
שמחת הבר מצוה ג"כ נתתה התנאים בהיכל הסב"ק
מטשערקאס. מועד החתונה נקבע לשנת תרט"ו, שאכן
התקיימו כמסוכם בעיירה הוסיאטין שעל הגבול שבין
אוסטריא ורוסיה. לאחר נישואיו המשיך לשבת בצל
זקיניו הק' בהורנסטייפל, שם נתקדש ונתעלה הלוך
וגדל, ובה ישב כמעט כל ימיו.

כשהיה י"ח, כבר היה בקי בש"ס ופוסקים כאחד
הגדולים ושבילי ההוראה היו נהירין לו כזקן ורגיל,
וחיבר אז את ספרו 'חיבור לטהרה' על דיני מקוואות
ונטילת ידיים. עד שהעיד עליו הגה"ק הר"ר מאיר אריק
זצ"ל אב"ד טורנא, 'רב ובעל הוראה שאין ה'חיבור
לטהרה' שגור על פיו לא יתכן שיזדקק לתיקון מקוה
או להכשיר מקוה.

בשנת תרכ"ג, והוא אך בן כ"ג שנה, הטיל עליו זקינו
הק' את עול ההנהגה בהורנסטייפל אותו הועיד לו
שנים אחדות קודם לכן, בעת שעקר ממנה והשתקע
בטשערקאס. ואכן למרות גילו הצעיר נפרשה מצודתו
על פני כל הגליל, שכלל עשרות עיירות.

ובשגב גדלותו מצינו שההרה"ק הר"ר דוד מטאלנא
זצ"ל אמר, 'אל רבי מאט'לע צריכים לנסוע לא רק
חסידים, כי אם גם רבנים, צעירים וישישים הישישים

יתביישו מפניו, והצעירים ילמדו ממנו... ואין מן
הצורך להאריך עוד בתוארי כבוד אחר דברים אלו כלל.

סיפורים נפלאים

כידוע היה איסור מטעם המלכות לאדמו"רי בית
טשערנאביל לצאת מגבולות עיריהם בלי רשות
מפורש מבית המלוכה, פעם אחת בעת שנשא רבינו
אחד מצאצאיו ורבינו מכיון שהיה נצר לבית
טשערנאביל גם עליו היה חל האיסור לצאת, אבל
רבינו החליט בעצמו שישע בשתיקה בלי שידעו על כך,
ועל התחפש לסוחר שלא יכירוהו העוברי דרכים, אבל
מ"מ לא הועילה אמתלא זו הרבה, וכשהגיע רבינו
לעיר כבר הומה כל העיר אנשים שבאו להשתתף
בשמחת צדיקים, והתאספו מאות אנשים במקום
החופה לקבל שלום ממנו, גם מכל הערים והעיירות
הסמוכות באו בכדי לראותו, כשנוכח רבינו לראות כך
ובזה יש לחשוש הרבה מפני עינא בישא ואימת
המלכות, ולכן צוה מיד שיכינו לו עגלה לנסוע לביתו
מיד אחרי החופה. ויהיה רק יצאו מן העיר ונכנסו
לעובי היער לפתע עצר העגלון את העגלה, ואמר, ידוע
תדע כי אומנותי הוא מלאכת לסטים, שודד אנכי כל
ימי, ובכן הנני דורש מהרבי שיברך אותי בברכת
הצלחה בכל מעשה ידי, ואם לא, לא אחשב פעמים
ואשלח את ידי בהרבי ח'ו"ו!!! רבינו לא נבהל מדברי
העגלון המתגאה כי יכול הוא לשלוח יד בו, ומיד עמד
על רגליו ואמר לו, שמע נא ואספר לך סיפור שהיה
אצל אא"ז הרה"ק הר"ר זושא מאניפאלי זצ"ל, כי פעם
אחת כאשר נסע בדרך, נפגש עם חבורת לסטים
שדרשו ממנו שיברכם בהצלחה במעשיהם הרעים,
ואם לאו ח'ו"ו יהרגו אותו. אמר להם אא"ז זצ"ל, שמעו
נא, תדעו לכם כי בקרוב יבוא אליכם פריץ אחד שלא
תצטרכו כלל להילחם בו ולהרגו נפש, כי ימו הוא
מעצמו בפתע פתאום, וישאיר אצלכם ממון רב, והיה
אם תסתפקו בממון זה ותחדלו ממעשיכם הרעים
ותחזרו בתשובה שלימה, הנני מבטיח לכם שתצליחו,
ואם לאו תדעו שמה יהיה אחריתכם ולבסוף תפלו
ליד המלכות, והם יובילו אתכם בכבלי ברזל על יד
ביתי. ואכן כן היה, אחדים מהכנופיה חזרו בתשובה
התייצבו על דרך הישרה והצליחו, ואחדים מהם
המשיכו ללסטם ולרצוח עד שנתפסו למלכות, ולבסוף
הובילו אותם כשהם כבולים ליד ביתו של אא"ז. ואני,
המשיך רבינו את דבריו לבעל העגלה, אינני מבטיח לך
שום פריץ, אלא כך אני אומר לך, אם תחזור מדרכיך
הרעים ותתייצב על דרך ישרה מוטב, ואם לאו תדע
נאמנה שסוף שחור יהיה לך. ועתה אם תחפוץ לרצוח
אותי, רצחני. אך סיים רבינו את דבריו, נשאר העגלון
תקוע על מקומו כבמסמרים, ותוך רגע התייפח בבכי
גדול והשתטח לרגליו של רבינו לבקש מחילתו, לבסוף
חזר למוטב ושינה את דרכו, והתקשר כחסידי נלהב
לרבינו זצ"ל, ונודע כהבעל תשובה מאבדוריסק.

אהוב על הבריות ומקרבן לתורה

רבינו מיזג עצמו מכל וכל, והתעלה מאוד במידת
הצדקה, באמרו 'כי רבי אינו אלא גבאי צדקה הנוטל
מזה ונותן לזה'. ובדרך זו ניהל את עדתו כרועה נאמן

ברחמנות, אבל כשהיה צריך לעמוד בפרץ לבל יפרצו
גדרי ישראל, עמד בעוז ותעצומות לבל יהיו אדם
לעבור אפילו על נדנוד נגד תורת משה רבינו ע"ה.

ומסופר כי פעם אחת קודם חג הפסח הגיע שמועה
רעה לאזני רבינו, שבעיירה איוואנקוב הסמוכה
להורנסטייפל, נמצאו תגרים יהודים העוסקים
במכירת קמח חמץ ביום השוק שלפני אידיהם, אשר
חל בדרך כלל בימי חג הפסח. מיד שלח רבינו להתרות
בהם פעמים אחדות, שלא יעברו על איסור תורה, אך
דבריו לא הועילו. לשנה האחרת, כשבאו אליו בעלי
בתים משם לשבת הגדול, קרא אליהם באמצע עריכת
השולחן, ואמר להם הלא הזהרתיכם שלא תסחרו
בחמץ בחג הפסח, דעו כי כבר נפסקה הלכה ש"אין
ביעור חמץ אלא שריפה".... והנה בליל א' של פסח
פרצה אש גדולה באיוואנקוב, ונשרפו כל בתי היהודים
כולם, והיה הדבר למופת. אכן עוד באותו לילה, ברגע
שנודע לו על השריפה הגדולה, הפסיק רבינו את
עריכת הסדר, והורה לבנו רבי יהודה ליב ולחתנו רבי
משה גיטערמאן לצאת מיד לסובב על פתחי הבתים
בעיר ולהתרימים לטובת הנשרפים, שנשארו מחוסרי
כל, ולהכין עבורם מצות לצרכי החג בהבטיחו להם
את תרומתו הראשונה בסכום גדול ונכבד. רק לאחר

שחזרו - לפנות בוקר, השלים את עריכת הסדר.
פעם אחת חלה רבינו באיזה מיחוש נורא, שהרפואה
למכה זו היתה ע"י הנחת ברזל לוהט על גבו כדי
שהמחלה תישרף, וזה היה כרוך ביסורים איומים, אמר
לו הרופא, שאם יכאב לו מאוד שיצטרך להפסיק, כי
לא יהיה ביכולת להמשיך, אך מה נשתומם הרופא
לראות שרבינו לא נע ולא זע, שאלו הרופא: וכי כבודו
אינו מרגיש ביסוריו, הלא מוכרחים לקפוץ מגודל
הייסורים?! אמר לו רבינו, וכי אלו יסורים הם? הלא
כשנכנס איזה יהודי עם קוויטעל בידו ומזכיר איזה
חולה, הרי יסורים הללו עולים בהרבה על יסורי כעת,
והנני רגיל כבר רגיל לייסורים קשים יותר!!!

אשכנחיה דרבי

בשנתו האחרונה, שנת תרס"ג, והוא אך בן ס"ג שנה,
רמז כמה פעמים מפורשות מיום פטירתו ושזו שנתו
האחרונה עלי אדמות, כמו בעת שנכנסו בניו לדבר
עמו בענין הדפסת תשובותיו "עמק שאלה", הפטיר
לעומתם, אכן גם זקנכם ה'דברי חיים' הדפיס ספרו
בשנה האחרונה... ועוד כהנה וכהנה. ביומו האחרון
ליל שבת סליחות, תיבל בעת אמירת תורה שאמר
שולחנו, דברי מוסר חודרים שנשמעו כעין צוואה,
ובסיומה אמר, 'מי מנכדי אשר ינהג בדרך הישר הנני
מבטיחו שאזכרהו שם למעלה'. ואמנם במוצאי
מנוחה, בעוד ליל שישראל קדושים מתחילין לומר בו
סליחות, אור לכ"ב אלול, לאחר שערך תשובה בהלכה,
ואחר שקיבל 'קוויטלעך' מהקהל, ישב וסעד סעודת
'מלוה מלכה', ושוב שנית נתיישב להגיה את התשובה
שכתב קודם לכן, ונטל קולמוס בידו לתקן את התאריך
המסומן בראשה, במקום "אור ליום א" חזר ורשם
"מוצאי שבת", וכשסיים עלה על יצועו ותוך זמן קצר
השיב את נשמתו הטוהרה ליצורה. ז"ע ועכ"ל.

נצור לשונך

עפ"י סדר
הלימוד היומי



הלכות
שמירת הלשון

טז אלול - הלכות אסורי רכילות - כלל ח

ד. עוד יש דברים, שהן אסורין מטעם אבק רכילות, כגון, אם מה שמספר לו, מה שאמר פלוני עליו, אינו דבר גנאי, רק דבר, שדרך בני אדם להקפיד קצת, כשאומרים לו בפניו.
ה. וחיוב אדם להסתיר הסוד, אשר יגלה לו חברו דרך סתר, אף על פי שאין בגלוי הסוד והוא ענין רכילות, כי יש בגלוי הסוד נזק לבעליו וסבה להפריח מחשבתו, גם בזה הוא יוצא מדרך היצניעות, והוא מעביר על דעת בעל הסוד.

מקדש מעט

ואיכור שיהיה
בשעת התפילה

בעניין השיבות
עניית אמן

התפלה היא במקום הקרבן, ולכן צריך לזהר שתהיה דוגמת הקרבן **בכוונה** ולא יערב בה מחשבה אחרת, כמו מחשבה שפוסלת בקדשים; ומעומד, דומיא דעבודה; **קביעות מקום כמו הקרבנות**, שכל אחד קבוע מקומו לשחיטתו ומתן דמיו...

שולחן ערוך או"ח סימן צח סעיף ד בתו"ד

אל יחשוב ראוי הוא שיעשה הקב"ה בקשתו כיון שכוונתי בתפילתי, כי אדרבה זה מזכיר עונותיו של אדם (שע"י) כך מפשפשין במעשיו לומר בטוח הוא בזכותיו), אלא יחשוב שיעשה הקב"ה בחסדו. ויאמר בלבו: מי אני, דל ונבזה, בא לבקש מאת מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא, אם לא מרוב חסדיו שהוא מתנהג בהם עם בריותיו.

שם סעיף ה

בשל"ה קורא תגר על המביאים ידים לבהכ"נ והיינו קטנים שעדיין לא הגיעו לחינוך מטעם כי הילדים משחקים ומרקדים בבהכ"נ ומחללים קדושת בהכ"נ וגם מבלבלים דעת המתפללים ועוד גם כי זיקתו לא יסורו ממנהגם הרע אשר נתחננו בילדותם להשתגע ולבנות קדושת בהכ"נ אבל כשהגיעו לחינוך אדרבה יביאו אתו לבהכ"נ וילמדוהו אורחות חיים לישב באימה וביראה ולא יניחו לו זמן ומקומו ויזרוהו לענות אמן וקדיש וקדושה ע"ש בסוף עניני תפילה וקה"ת. ועיין בתנא דבי אליהו ח"א פ"ג גודל העונש שיש להאב שמניח את בנו לענות דברים של הבל ותפלות בבהכ"נ.

משנה ברורה על או"ח סימן צח

הגות בעניני הפרשה

באור החסידות



אמרו לפני מלכויות - ובאו עליך כל הברכות

בפסוקי התוכחה (לא יז) "ואמר ביום ההוא הלא על כי אין אלקי בקרבי מצאוני הרעות האלה", כתב **בבעל הטורים** בדרך רמז - שהמילה "על" שעולה בגימטריא מאה, בא ללמד שהעיקר תלוי בכוח מאה ברכות. עוד רמז גדול הביא הרמ"ק החד"א ז"ע (פני דוד פרשת וילך אות ג) שיש בקללות שבמשנה תורה אותיות תרע"ו כמנין רעות, וכנגדן הזכיר כ"ו פעמים השם, שגם כן עולה גימטריא תרע"ו, למתק ולהפך הקללות. ואמרינן (מנחות מג ב) "חיוב אדם לברך מאה ברכות בכל יום" ואסמכוה אקרא "ועתה ישראל מה ה' אלהיך שואל מעמך" אל תקרי מה אלא מאה, ואפשר כי מאה ברכות עם ב' הכוללים לשתי התיבות - גימטריא תרע"ו, שבמאה ברכות ינצל מהקללות שבהם תרע"ו אותיות, ולעומת הקללות היו ברכות.

ועתה שעת הכושר להתחזק לקראת יום הדין בנושא זה, שהוא מקיף וסובב את כל החיים, וסגולת הדבר הינו בעיקר גדול ליזכות לחיים טובים, ועל כולנה מעלת הברכות ידוע שבצעת הזאת זוכה האדם לקרבת אלוקים שאין בדומה לה, וכפי שדרש בטוב טעם בספה"ק **עבודת ישראל** (פרשת לך לך, וע"ע בפרשת ואתחנן) בהקדם דברי הרמ"ק המגיד ממעוריתש ז"ע דהנה אנהנו קרוצי חומר מלאי חטא ועוון, ואף על פי כן אנו זוכים לדבר ולהתחנן לפני מלך הכבוד הוא היוציר כל - דלית מחשבה תפיסא ביה, וגם אנו קוראין אותו בלשון "אתה" כאשר ידבר איש אל הניצב לעומתו, זהו בוודאי חסד גדול ופלא מרחמי ה' יתברך המרחם על בריותיו, עכ"ל.

כמו כן מציינו הפלגת דברים במדרש בפרשתנו (דברים רבה ז א) שאין דבר חשוב יותר לפני הקב"ה יותר מעניית אמן של ישראל קדושים. וכאמור בתקוני זוהר (דף ק, א) "העונה אמן בכל כוחו קורעין לו גזר דין של שבעים שנה. ובכל כוחו כתבו הראשונים (שבת קיט, ב) הדיינו שמלבד הרמת הקול, צריך גם כוח המחשבה לדעת לכוון כראוי במשמעות הדבר. והקשר האדוק בין הברכה לאמן הוא כפי שכתב בספר **המנהיג** (דיני תפילה) שמוצא כתוב טעם גדול על מה שאמרו (ברכות נג ב) "גדול העונה אמן יותר מן המברך", כי המברך נדמה לשטר החתום שלא נתקיים בבית דין, ואמן דומה לשטר המקויים בבית דין, והוא קיום חתימת הברכה.

הן עצה טובה יש לנו, שעל הפסוק "והוא באחד ומי ישיבנו ונפשו ואתה ויעש" (איוב כג, יג) כתב בשו"ת תשובה מאהבה (חלק ב סימן ריב) ששמע פירוש בשם הרמ"ק **רבי שמעלקא מניקלשבורג** ז"ע - שאחרי שגדול כח המברך והעונה אמן, אם שניהם צדקו יחדיו, אם כן מה יעשה האדם המברך והוא יושב בדד יחיד, וזה שאמר שמי שהפץ חסד שיהיה מי מהשומעים את ברכתו שיענה אחריו אמן, אבל "הוא באחד" ר"ל שהוא מברך ביחוד ואין איש אתו עמו בבית, "ומי ישיבנו" - אין מי שיענה אמן. ואמר הכתוב כי ע"י ההתעוררות שמברך בדחילו ורחימו בקשר אמן וחזק בדיבור ובמחשבה, והיינו "ונפשו אותה הברכה", או אז "ויעש" שיהיה נבא מלאך טוב והוא יענה אמן על ברכתו.

כאן המקום להביא דברים כדרבונות שכתב בעל **הפלא יועץ** ז"ע בספרו "חסד לאלפים" (סימן מז סעיף ז): כדי שיעלו אלו המאה ברכות לחשבון צריך שיברך אותם כתיקונם אות באות תיבה בתיבה ככוונת הלב, שאם יברך אותם בדילוג תיבות ואותיות כמנהג איזה בורים שאומרים **ברוך תה אלינו מלכות** או ההעדר טוב ממיציאות הרע, אבל האומר אותם כתיקונם מובטח לו שהוא בן העולם הבא, ומרוויח אלף זהובים בכל יום. מי יתן והיה לבבנו לומר הברכות בחיבה ושמהרה כהרווחת מאה זהובים או עשרה...

וממשיך בדבריו להזכיר ממועשה נורא למען יחרדו בני ישראל את השם הנכבד והנורא, והדבר כתוב בספרים ששמעו הרב המחבר ספר "זרע יצחק" ז"ל בבית דין של מעלה כשנפטר לבית עולמו, ובקול רעש גדול הכריזו לקראת נשמה אחת - פנו מקום לצדיק אחד שנפטר, וקבלוהו בכבוד גדול ונתנו לו ספר תורה ברוזנו, כי זכה לקיים את כל מצוות השם בשלימות, כפי שהשיב על כל מה שנשאל אחת לאחת, אך משנשאל אם נוהר מלהוציא שם שמים לבטלה - **שתק ולא אמר מיד**. ונגזר דינו... רח"ל בטענת המקטרגים איך לא יראת את השם הנכבד והנורא וכו'.

מסיים בחסד לאלפים: שיתו לבכם על יום הדין הגדול והנורא ותנו כבוד לאלוקיכם ותקנו את מעותככם והישירו דרככם, עד אשר לא תחשך השמש, וחסו על נפשכם ועל כבוד קונכם, חזקו ויאמץ לבבכם, חזק ותחזק בעד אלוקינו והוא ברחמינו יעזור לנו, עכ"ל.

ודבר בעתו מה טוב, לייקר כל אמירה אחת של ברכה ואמן שנחשב למצוה רבה, וכן היה מספר המגיד מישרים **הגה"צ רבי יעקב גלינסקי** זצ"ל מה ששמע מאביו שהיה תלמיד בישיבת "ראדין", והיה חרוט על לבבו השיחה המורוממת שהיה מוסר מרן **החפץ חיים** ז"ע בפתחת חודש אלול - כמדי שנה בשנה שהיה חוזר ומעורר בדרשותו על דבר חשיבות ניצול הזמן לעסק התורה והמצוות, וכך היה אומר - בימים ההם שאתרוג היה יקר המציאות בהרבה מדינות, והיות והיו מייבאים מאיטליה הרחוקה אתרוגים בודדים, המחיר המינמלי עבור אתרוג למצוה היה בערך 500 דולר מבין ותקלין. אלא על כן אומר היה החפץ חיים: בחורי ישראל, שוו בנפשכם, אתרוג זה שמוכן אדם לשלם בעדו סכום הגון ומופקע לחלוטין, הכל בשביל מצוה אחת. דיין והוסף החפץ חיים, לארז שלם עצמו ניסה ונזכח לארז שבדקה אהת יכול אדם לצבור מאתיים מילים בתורה, והרי על כל מילה ומילה יש לו שטר כמצוה אתרוג - ואת אומרת 200 אתרוגים בדקה, חזנם אין כסף. **צידה לדרך: התחזקות בכוונה אמירת מאה ברכות ועניית אמן, שבוה חותם הברכה, וזוכה לגזירות טובות.**